Ч. 172 (11.425). Львів, субота 4. серпня 1928. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.

За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Америка і Китай.

Львів, 3. серпня 1928.

Як добре, як корисно бути побідником! Ще вчора, бачиться, Китай гомонів відголосами вічної громадянської війни, а вже сьогодня революційний, республиканський уряд збирає перші реальні успіхи своєї побіди. Здобуття Пекіну і прогнання манджурського диктатора Чанг-Тсо-Ліна — це були останні етапи довгої визвольної боротьби, започатковані ще великим китайським патріотом Сун-Ят-Сеном. В цій боротьбі китайський народ скинув пута довголітньої деспотичної неволі і вчинив перший крок на шляху до новітнього державного життя, побудованого на новітніх підставах. Китай ще кровавиться від ран, які нанесли йому літа жахливої громадянської війни. Республиканський уряд ще тільки робить перші зусилля біля опанування велитенської державної области і встановлення на ній правильних умовин життя. Діло в тому, щоби понад тристаміліоновій масі населення, отже масі населення щодо числа не багато меншій від населення цілої Европи, дати спромогу прожитку та запевнити їй можність дальшого розвитку. Це завдання таке без пересади ґігантичне, а в своїх майбутніх наслідках таке далекосягле, що сьогодня навіть найбуйніша уява не в силі збагнути, які воно переміни потягне за собою в світовій політиці, коли справді здійсниться. Але сам факт, що Китай вже зробив перший рішучий крок на цьому шляху, остається фактом наглядним.

В великих конкуренційних перегонах світових потуг за здобуття невичерпаного китайського ринку перша вистартувала Америка. Ще заки всі інші світові імперії вспіли очунятися, Америка здобулася чисто по „американськи" на жест, котрий відразу перечеркає всі штудерні дипльоматичні штучки інших кабінетів. Не торгуючись багато ані не надумуючись, Америка відразу заключила з т. зв. нанкінським революційним урядом Китаю митний договір, в якім відреклася всяких митних привілеїв, що ними досі користувалися в Китаю всі держави, а натомісць признала за теперішнім урядом його повну і беззастережну суверенність в справах мита на цілій области Китаю. Таким чином від тепер побирання митних оплат при ввозі і вивозі американських товарів до і з Китаю, буде лежати в руках китайських урядовців, а не, як досі, чужинецьких державних представників — факт, який найбільше дратував і обурював китайських патріотів та який вони цілком слушно вважали нарушенням китайської державної незалежности і пощочиною для китайської національної гордости. Теж відріклася Америка від всяких торговельних привілеїв у відношенні до Китаю і від всіх т. зв. вільних стреф, себ-то просто пазування чужинців на китайській землі (н. пр. в Шанхаю), через що пробоєм здобула собі симпатії китайського народу.

Цей несподіваний жест Америки вже відбився сильним відгомоном по цілому світі. Японія точить піну з уст і лютує на сусіда з другого боку Тихого Океану за його „вилім" у згіднім концерті політики великих держав у відношенні до Китаю. Але життя є життям і Америка цих японських припадків люті цілком не бере собі до серця. Просто: Америка не боїться Японії і робить так, як їй наказує її державний інтерес.

Анґлія теж заповідає устами Чемберлена, що є готова заключити з Китаєм анальоґічний договір. Напевно те саме зробить і Франція. Німеччина-ж здавна живе в як найбільш приязних відносинах з Китаєм. В результаті — остається тільки СРСР, який, мовляв, має найбільші впливи в Китаю. Але на ділі ці впливи простягаються тільки на бувше незначне ліве крило Гоміндану (тобто комуністів), яке, як дійсність показала, не в силі протиставитися решті партії з націоналістичним світоглядом, що в цілому дуже зручно використала більшовиків для китайської національної справи але подібно, як свого часу Туреччина, тепер без обиняків, як виношену рукавичку, відкидає геть більшовицькі зазіхання на внутрішні справи Китаю.

Значить: нова побіда здорової молодої національно-китайської революційної влади на Далекому Сході.

На економічні теми.

З аномалій нашого економічного життя.

Купцям і промисловцям під розвагу.

Сиджу в Гребенові і маю змогу обсервувати наших провінціональних купців, але не можу сказати, щоб наш купець був „справжнім купцем", себ-то, щоб він розумів, у чому лежить сила купецтва-торговлі. Ось такий приклад: У Гребенові богато літників і напр. тяжко здобути потрібну кожному скількість молока. Але є тут склеп „Маслосоюзу" і хоче йти на руку літникам та розмістити молоко по наших купцях, яких тут є кількох і „Маслосоюз" ставить корисні умови, бо дає заробити на 1 літрі молока 5—6 сотиків, а хоче лише, щоб купець відобрав собі зі стації баньку (30 л.) молока, а відтак доставив на стацію порожну баньку. На одній банці молока заробляв би купець 45—54 зол. місячно. А колиб купець був спритний, то продав би легко 2 баньки молока, отже заробив би місячно на молоці 100 зол. Але на такий заробіток не пішов ні один з наших купців і мені прийшлося з приватних людей, літників, зорганізувати гурт консументів, які відбирають собі самі молоко зі стації, бо нашим купцям замало було заробити 50 зол. на банці молока... Ми хочемо легким коштом і богато заробити; де треба доложити праці і вдоволитись меншим зиском, там нас нема!

Друге явище таке: В Гребенові й Зелемянці є кількох наших купців — і вони торгувалиб дуже гарно, але часто-густо нема в них найпотрібніших товарів; клієнти приходять, питають за одним і другим товаром і відходять з нічим. Зате наші купці жруться між собою, нарікають одні на одних, що той, мовляв, робить мені конкуренцію і всі на купу не дбають про те, щоб мати товар добірний та ріжноманітний, щоб торгувати і мати великий оборот. Зате жиди зі Сколього приїздять наятими фірами до Гребенова й обходять з товаром усі хати й пансіони і торгують та заробляють тисячі, а при тому не нарікають на своїх товаришів, що ті роблять їм конкуренцію.

Відсутність купецького хисту дається у нас відчувати на кожному кроці. Як голова „Союзу Українських Купців" інтересуюся заснованою нами „Текстильною Гуртівнею" (Львів, Боїмів 4) та довідуюся, що, не зважаючи на добірний товар і на дешеві фабричні ціни — наші купці мало інтересуються нашою новою торговельною станицею і „Текстильна Гуртівня" слабо розвивається. А болить мене серце тимпаче, що того роду підприємство, як торговля текстиліями, себ-то товаром, потрібним кожній людині, повинно розвинутись у нас до цвитучого стану, бож у нас не було і нема іншої текстильної гуртівні: це взагалі одиноке того роду підприємство на наших землях під Польщею.

І що тут цікаве: Не лише нема відборців на товар нашої „Текстильної Гуртівні", але й нема аматорів на платні посади в нашій організації. Правда, ми ставимо до тих аматорів певні вимоги, ми домагаємося, щоб наші торговельні (а безробітні) помічники зорганізували збут товару, щоб обїхали весь край зі зразками матерій, щоб навязали звязки з сільськими кооперативами, щоб заохотили наше купецтво працювати не лише в коріняній бранжі, але і в текстильній, бо тут покищо широке поле до попису, тут нема ще конкуренції! І ми рішили, що коли найдеться така людина, яка в цьому напрямку схоче працювати, то матиме постійну, добре платну посаду при нашій „Текстильній Гуртівні". Ну — і ми не можемо знайти такої людини. А чому? Тому, що нема у нас людей з організаційним хистом. Правда, були в нас такі одиниці, які, здобувши собі потрібне знання за границею, зреалізували тут свої ідеї і науку в діло і створили: „Маслосоюз", „Спілку Українських Агрономів", вложили в ті установи хист, замилування, душу — і показують, що можна зробити на нашій землі. Але таких одиниць багато в нас нема. Ті, що були, зaабсорбовані вже в своїх установах — і нам треба знова ждати, аж появиться десь якийсь організаційний талант і рушить з місця якусь нову організацію. Як почина в працю „Маслосоюз", то може не кожний знає. На посвяченню нашої „Текстильної Гуртівні" був, між іншими делеґатами, також делеґат „Маслосоюзу" п. Лис і він сказав нам ось що: „Початки „Маслосоюзу" такі: Приїхало нас двох чи трьох молодих хлопців і ми рішили зорганізувати купно і продажу набілу. І з вірою в свої сили — взяли ми „рукзаки" на плечі та ішли від села до села і скуповували набіл (масло). І цілий „Маслосоюз" — то була деревляна пака, яку ми примістили „кутом" в чужій хаті". — І ось з цього починy повстав славнозвісний нині „Маслосоюз", якого масло і взагалі набіл не має конкуренції, який нині опановує всі ринки збуту. А ті перші піонiри „Маслосоюзу", що пішки ходили від села до села й організували людей до спільної з ними праці — нині стоять на чолі могучої промислової інституції. Коли отже меткі одиниці, бідні студенти, повернувши з Чехословаччини, створили таке діло, — то хіба вільно мені запитати наших абсольвентів торговельних академій: Чи нема між вами таких, які малиб охоту зорганізувати збут товару нашої „Текстильної Гуртівні", а відтак обняти гарно платну посаду керуючого „директора" цієї інституції? Беріть собі, панове, приклад з тих студентів, які кінчать студії за границею, головно в Чехословаччині й Австрії. Звідтам приходять дійсно меткі люди, повні ініціятиви і замилування до праці. Коли (нікуди правди діти!) наші школи не витворюють творчих одиниць, то здобувши теоретичне знання в наших школах, вчімся практично у тих, котрі приходять із заграниці і самостійно вміють творити.

Наша молодь (думаю про купецьку молодь), хочби навіть та, яка кінчить вищі торговельні школи, не має, на жаль, купецького хисту, не має замилування до свого фаху! Недалеко приходиться шукати: ось в С. У. К. є секція молоді вищих торговельних шкіл; ми покладали на неї великі надії, ми думали, що секція буде співпрацювати з нами в напрямку організації купецтва, — а між тим секція займалась виключно своїми шкільними (студентськими) справами, а супроти Т-ва не сповнила навіть такого обовязку, як вплата місячних 50-сотикових вкладок, так, що Т-во приневолене було на опал і світло щомісяця докладати значні квоти на те, щоби з цеї секції для загального добра купецтва — нічого не мати...

Ну, скаже дехто, нема що жаліти: С. У. К. робить гарне діло, дає секції молоді приміщення, а колись... коли ця молодь покінчить школи, „будуть з неї люди", будуть самостійні купці і промисловці і т. д. Дав би Бог, але й нині є чимало в нас людей з укінченою торговельною академією, та якось не чути, щоб котрий з торговельних абсольвентів брався за самостійне творче діло. Всі вони або „шукають посади", або дістануться десь до якої торговельної чи промислової інституції на підрядне місце якогo помічника чи книговодця і на цьому кінець. І треба ждати, аж появиться знова хтось такий, як оці теперішні директори „Маслосоюзу", або агрономи зі „Спілки Українських Агрономів" — і розрухає наше купецтво до твердої праці, до розцвіту української торговлі. Купецтво наше на загал не зорганізоване і хоч є наших купців по містах і селах тисячі, то всі вони себе не знають, кожний торгує, як може, без фахового проводу, без хисту і знання, без організації. І нині через нашу „Текстильну Гуртівню" є змога навязати широкі звязки з цілим краєм, є змога творити нові купецькі станиці, є змога дати людям заробіток: треба лише метких людей до праці. Початок кожного діла трудний, прийшлосьби нам переходити ріжні перешкоди і недомагання, прийшлосьби вдоволятися з початку меншою платнею-заробітком, але є певні дані, що така „Текстильна Гуртівня" розвинеться в імпозантне підприємство, хочби тому, що текстильний товар є побіч „насущного хліба" — другим необхідним товаром, без котрого ніяка людина обійтись не може, а відтак тому, що „Текстильна Гуртівня" спочиває в руках одинокого в цій бранжі нашого фахівця — Осипа Стефановича, який діло безумовно вміло поведе, але потребував би помічних сил до праці. І тут черга за нашою молодшою торговельною ґенерацією. Нехай-же вона покаже, що вміє!

Таксамо й отся непорадність і недостача хисту у нашого купецтва, про що я згадав на початку статті, вимагає освідомлення наших купців! Тут треба би вміти переконати кожного купця, що купецький інтерес лежить не у великих зисках і в малих оборотах, а навпаки — у великих оборотах, а малих зисках! І під цю вакаційну пору повинна наша, свідома своїх завдань, купецька молодь освідомляти наших непрактичних купців, організувати їх, приєднувати до своєї станової організації, бо лише тоді наші купці матимуть змогу так вести торговлю, щоб видержати конкуренцію з чужими купцями, щоби стати на ноги не як грайцарники, а як сильні підприємці, з якими всі будуть рахуватись, яких кожний буде шанувати — як перших фінансово незалежних громадян.

Григорій Ганулак.

Всі українські діти до української школи! — Хто минає рідну школу і посилає дитину до чужої школи, той ворог своєї дитини й української нації!

Всякі пакти безцільні.

Льойд Джордж про актуальні політичні справи.

В англійській палаті громад подав Чемберлен звіт британсько-французького порозуміння в справі зменшення обрості фльоти, при чому виголосив пояснюючу промову, в якій подав хід довгих переговорів у цій справі і заявив, що це порозуміння є добрим початком для дальшого розвитку ідеї розоброєння фльоти в усіх інших державах. Зокрема це британсько-французьке порозуміння повинно найти добрий відгук у Злучених Державах.

Після Чемберлена забрав слово вожд лібералів Льойд Джордж, що назвав нове порозуміння В. Британії з Францією в справі зменшення обросів фльоти безцільним. Дотичне місце його промови виглядає так:

„Вертаю ще раз до полоси Райну, якої донині не опорожнено. Я вірю, що французи бажають мира. А все таки французькі війська окупують ще сьогодні, десять літ від закінчення світової війни, німецьку територію. А не було ніколи такого наміру і ніхто не думає, що ця окупація буде така довга. Означено, правда, 15 літ як останню границю, але передбачено, що як тільки умови мирового договору будуть виповнені, окупація нім. території буде негайно знесена. Я не знаю, які умови мирового договору не додержані і що з них зломано. Тому кажу: Як довго чужі війська є ще на німецькій землі, так довго нема змислу заключувати якінебудь пакти чи порозуміння".

Коротко і ясно.

Радянська Україна.

Подорож капелі „Думка" за кордон.

В літературному додатку до „Вістей" п. н. „Культура і побут" читаємо: В минулому сезоні „Думка" одержала запрошення на концерти від дирекції Всесвітньої Музичної Вистави у Франкфурті над Меном, але з технічних причин капеля не мала можливости виїхати до Німеччини. З початком цього літа виправила „Думка" члена своєї Художньої Ради проф. Тарнавського за кордон для переговорів зі закордонними концертовими бюрами. Тепер заключив уже проф. Тарнавський контракт з концертовим бюром „Сербасон" у Парижі. В найкоротшому часі „Думка" малаб виїхати за кордон. Контракт має обовязувати два місяці з застереженням його продовжити ще на 2—3 місяці. Початок концертів у першій половині листопада. Перший концертовий період „Думки" пройде у Парижі та по більших містах Франції. Другий період має „Сербасон" уложити у порозумінні з еспанськими та італійськими концертовими бюрами, які хотуть улаштувати концерти „Думки" у своїх краях. „Думка" обовязана дати чотири концертових програми. Ансамбль її буде мати 60 співаків, концертмайстра та дірігента.

Артисти українських опер за кордоном.

У радянській пресі читаємо, що артисти Харківської Державної Академічної Опери: Микола Середа, Марія Сокіл та Іван Поторжинський виїхали до Італії для поглиблення музичної освіти. Артисти пробудуть за кордоном до 15. вересня та відвідають Берлін, Париж, а довше будуть у Мілані, де будуть брати лекції у італійських учителів співу. (Середа — тенор, Сокіл — ліричний сопран, Поторжинський — бас).

Археольогічні находки на Одещині.

У селі Біляївці, віддаленій 40 верстов від Одеси, відкрили підземелля (погребище), що походить з римських часів пізнішої доби. У підземеллі найдено скелет чоловіка та жінки, глиняний горнець з рештками спаленого трупа і богато річей хатнього ужитку, як от: усяку посуду, знаряддя тощо, а також фібули (защіпки). Всі ці речі збереглися в дуже доброму стані і дають археольогам можливість установити, що вони походять із доби раннього християнства, тобто нараховують щось 1800 літ. Найдений горнець з рештками спаленого трупа доказував би, що в ті часи на Україні був звичай трупопалення. Слід замітити, що місце, в якому найдені ці річи не мало ніяких познак, якими відріжнюються такі погребища. Розкопки в тому місці будуть далі вести спеціялісти археольоги. Найдені речі перевезено до Одеси та зложено до одного з тамошніх музеїв.

На могилах у Підгайцях.

Свято українського сокільства.

Богато маємо своїх національних свят. Але не всі ці свята так вражають душу, як свята в честь Полеглих. Надто сумний цей рік — жалібні роковини. В цьому ж році Українське Сокільство справляє поминки по своїх Побратимах-Героях скрізь, де тільки воно живе. Живе воно духом з ними. Болів, бо за скоро відійшли.... Пішли мережати долю народу й оставили могилки. Скрізь могилки. І славу оставили по собі.

Сокільство береже память своїх Героїв, іде відвідати їх могили і зачерпнути з них свіжих сил до праці. А перед Соколами богато праці!

Золота Липа, Стрипа, Семиківці, Вільсе — це Підгаєччина. Оспівали їх стрілецькі пісні. Тимиж річками йшов гомін молодого життя, що рвалося вперед.

Остала слава в піснях і богато-богато могилок наших Героїв в Підгаєччині.

Рік-річно відвідує громадянство могили своїх Героїв. Дня 29. липня ц. р. прийшло воно відвідати і вшанувати память тих, які лягли в осередку повіту в Підгайцях. 29. липня ц. р. було в Підгайцях Сокільське Свято-Поминки Героям. Попередили це Повітове Свято свята сокільських палаток у Зарваниці, Носові, Божикові й Голгочу. Всюди йшла праця в повіті.

Прийшла неділя 29. липня. Вже в ранніх годинах рушили сокільські гнізда з повіту в похід до Підгаєць, а за ними маса народу. Всі в святочних строях. Не жалів ніхто труду ні часу. Спішать з далеких сторін пішком або фірами. Приказ: віддати поклін Героям!

Місто у святочному настрою вижидає сокільських чет. Соколи й Сокілки місцевого „Сокола" увихаються по місті і декорують всіх святочними відзнаками. Лиця бадьоро-поважні, свобідні. Цеж Сокільське Свято!

Соколи йдуть! — лунає на устах усіх перша вістка. Перший зголосив своє прибуття „Сокіл" з Переволоки, повіт Бучач. 20 Соколів і 10 Сокілок прибули в гості, а з ними „Соколи" з Підгаєччини: Гайворонка, Вишнівчик і інші.

Всі прибуваючі гнізда збираються на ринку. Начальники здають звіт голові повітового „Сокола" в Підгайцях. Відділи відходять до церкви.

В год. 9-ій рано починається Свято торжественною Службою Божою на площі перед парохіяльною церквою. В порядку уставляються сокільські чети. Вінці від поодиноких гнізд окружили прибраний престіл, за ними сокільські прапори. Є їх пять. Іде горяча молитва. Нестерпимо жарить сонце. По Богослуженні чудова проповідь, в якій проповідник вказав на великі жертви і на славу тих, яких не стало та візвав піти зложити поклін Героям.

Соколи установилися до походу: напрям — полевий стрілецький цвинтар за містом. Попереду відділ пластунів, за ними вінці від сокільських товариств. Ріжнобарвні. Плели їх молодечими руками пізними вечерами сільські Сокілки, прибирали квітками. Було їх разом 26, бо стільки було сокільських товариств. За ними процесія і духовенство. А там дальше чети Соколів і Сокілок. Не можна догляпути кінця. На переді хоругва „Сокола" Вербів. Відтак орхестра. За нею 18 чет Соколів і 18 чет Сокілок в силі 809 осіб. Чети Соколів веде побр. Вороневич з Підгаєць, Сокілок — сестра Хирівська з села Галича.

Виносять сокільські прапори і Соколи віддають почесть. Орхестра грає національний гимн. Повагом рушає похід. На чоло сокільських чет стають представник „Сокола-Батька", голова „Сокола" в Підгайцях О. Яворський і начальник Свята І. Даньків. Три тисячі громадян спішать за походом на могили. Йдуть маленькі хлопчики в сокільських шапочках побіч похилених віком старців. Сокільські чети — сам цвіт Підгаєччини, що виростав серед гуку гармат, розриву гранат та дощу заліза. Похід іде рівним, поважним кроком.

Могили... Рядком лежать старшини, їх полевий духовник та стрільці. Могили впорядковані, хрести з написами. Делегації Соколів і Сокілок з вінцями окружили почетним чотирокутником могили. Народ заляг цвинтар.

Торжественну панахиду править 8 священиків на могилі полевого духовника, а окремо на могилі хорунжого Шупляка, сина Підгаєцької Землі. Жалібно несеться „Вічная Память". Сотні Соколів віддають почесть.

Прощають могили священики. А між ними і давний панотець-Сокіл. Старший вже віком. Згадав свою працю в сокільських рядах, ще з бл. п. Семеном Горуком і з Гутковським, з проф. І. Боберським і іншими й візвав Соколів видержати в сокільських рядах.

Складають вінці. Сокільські чети прощають могили почетним ходом. Величня хвиля. Лунає: „В право глянь" !... Там могили героїв. У стрункій поставі бють сотки ніг в такт. Пливуть відділи. На їх поставу глядить око відпоручника „Сокола-Батька" і голови „Сокола" в Підгайцях, які здоровлять відділи. Після того всі відходять до міста.

Пополудні почалося Свято в год. 4-ій на Старому Місті. На площу веде почетна брама, убрана зеленю і прапорами. Довкруги площі маси народу. Чети Сокілок і Соколів готові до руханкового виступу, стають в кольонах. Начальник „Сокола" в Підгайцях побр. Вороневич здає звіт відпоручникові „Сокола-Батька". Свято отвирає побр. Яворський, витаючи со-

Д-р ВАС. ШУРАТ.

Куліш і Дрепер.

Від польського публіциста Теофіля Шумського, львівського приятеля Куліша з доби його останнього побуту в Галичині, довідався я ще в 1897 р., що Куліш у ряді книг, які наміряв видати у Львові для української інтелігенції, на першому місці ставив Дреперову „Історію боротьби віри з наукою". Дж. В. Дрепер, англійський учений, спеціяліст по хемії, вищій математиці, фільософії й фізіольогії, працюючи науково від 1833 р. в Америці, здобув собі своїми публікаціями вже в 70-их р. р. м. ст. незвичайну популярність. Між іншими книгами його „Історія умового розвитку Европи" з 1863 р. діждалася впродовж десяти літ не лише численних видань в Америці й Англії, але й перекладів на европейські мови: французьку, німецьку, московську, сербську, польську й інші. Йогож „Історія боротьби віри з наукою" („History of the Conflict between Religion and Science), появившися в Ню Йорку 1873 р., мала до двох літ у самій Америці пять видань, за якими пішли численні передруки в Англії й переклади на европейські мови. Весною 1882 р. взявся перекладати її на українську мову Куліш. Закинув перекладання по тим самим причинам, які спонукали його махнути рукою на всі свої галицькі пляни й виїхати зі Львова до Відня. Так інформував мене Шумський (гл. моє: „До історії останнього побуту П. Куліша у Львові", Львів 1897).

• Не знаходячи в письменницькій спадщині Куліша слідів перекладу Дреперової книги, можна би сумніватися в достовірности інформацій Шумського, а бодай спитати, чи брався Куліш до перекладання тої книги, чи мав її в руках і в якім виданні — в оригінальнім, чи в перекладнім. Передовсім питання, чи мав Куліш в руках Дреперову книгу, повинно виринути перед кожним, хто, прочитавши цитат із неї по українськи на вступі до Кулішевої поеми „Магомет і Хадиза", завдав би собі труду відшукати його в тексті Дрепера й побачив би, що той цитат не є дословний. Він є в першій части лиш переповідженням тексту Дрепера; виглядає, як колиб був узятий Кулішем з другої руки.

В Куліша читається:

> Ще як він був незнаний і вбогий, полюбила його багата вдова в Мекці, на імя Хадиза, і хоть у його рідному краї було в звичаї многоженство, не засмутив Магомет своєї дружини ні однією соперницею: додержав їй вірности двадцять чотири роки, поки жила вона на світі. Як зробивсь він первим чоловіком між Арабами, одна з найвродливших женщин, Аєша, сказала йому раз: „Чи не стараж у тебе жінка? чи не посилає тобі Бог мене за луччу дружину?" — „Во імя Бога, ні! — відказав Магомет — не може бути луччої дружини над неї: бо вірувала вона в мене тоді, як люде мною понехтували, підняла мене в гору тоді, як був я вбогий і як мене гонено".

Дрепер.

А Дрепер в III-ій главі своєї „Історії боротьби віри з наукою" так пише:

> Лучилося, що одна багата вдова в Мекці, Хадиза, повірила йому заряд своїх торговельних діл із Сирією. Сподобалася їй справність і вірність, а вкінці й сама особа його, бо мав бути на прочуд гарним мужчиною з незвичайно милим поведенням. А що жіноче серце все і всюди є однакове, то поручила невільниці, щоб його втаємничила в почування її; отож став Магомет вірним подругом її й був таким цілих двайцять і чотири роки, доки жила вона. Мешкаючи в краї, де панувало многоженство, він не засмутив її приданням соперниці. Багато літ опісля, коли друг її станув на вершині могутности, одна з найкращих арабських жінок, Аєша, сказала йому: „Хибаж не стара твоя подруга? чи не посилає тобі Бог мене за лучшу подругу?" — „Ні, пробі, — промовив Магомет, вибухаючи праведною вдячністю, — не знайти подруги лучшої ніж вона. Вірила вона в мене, коли люде помітували мною, підняла мене, коли я був убогий і коли мене гонено".

Міг собі Куліш скоротити Дреперів текст сам, але міг також, не мавши в руках Дреперової книги, знайти такий скорочений уступ із неї деінде. Щож тут прийняти за правду?

Припадок дав мені в руки доказ на те, що Куліш в 1882 р., отже в часі, коли писав поему „Магомет і Хадиза", посідав примірник Дреперової „Історії боротьби віри з наукою" і пильно читав його. Той примірник дістався мені в 1922 р. від пок. учителя й письменника Антона Лотоцького, що знайшов його в одному львівському антикваріяті. Є це польський переклад Дреперової книги, котрої титул такий: „Dzieje stosunku wiary do rozumu przez Jana Wilhelma Drapera. Z piątego wydania amerykańskiego z upoważnienia autora przełożył Jan Karłowicz. Warszawa. Nakład księgarni Ludwika Polaka. 1882". На оборотній стороні титулової картки цензурна помітка: „Дозволено цензурою. Варшава, дня 29 Іюля 1881 года". Перед титуловою карткою картка з наголовком по середині: „Dzieje stosunku wiary do rozumu". Вище того наголовка олівцем, характеристичним почерком Куліша прописано: „Już nie potrzebuję tej książki. Posyłam więc kochanemy Panu. Po przeczytaniu proszę zachować i nikomu nie pożyczać". Замість підпису тільки добре знаний кінцевий закрут підпису. Дальше нижче наголовка знову олівцем, тим самим почерком, але товстішим і виразнішим: „Daruję tę książkę uwielbionemu Panu Jurkiewiczowi na pamiątkę naszego pobytu we Lwowie. P. Kulisz 1883, (stycz— перечеркнено) lutego 4". В самім верху картки, вище першої записки чорнилом, чужим почерком підпис: „S z y m o n J u r k i e w i c z X-889". В середині книги текст густо підчеркуваний червоним олівцем, рідше чорним. Підчеркував Куліш для власної орієнтації; доказом цього й доволі численні на берегах карток дописки, роблені йогож рукою, по польськи й по українськи. Це знак, що в читача був намір читанням покористуватися пізніше.

(Докінчення буде.)

віцтво і громадян-гостей. Привіт від „Сокола-Батька" складає побр. Гафткович В., після того загомоніло трикратне „Слава" в честь Поляглих. Складають привіти від сокільських гнізд: побр. Савків Гр., побр. Габрусевич від сокільства Бобреччини і побр. Миськів. Відчитують телеграму від обласного „Сокола" в Тернополі: „Поляглим „Слава" — Соколам привіт!". Орхестра грає національний і сокільський гимн.

Начальник два вже і чети Соколів стають до вправ. Вільноручні вправи виконує 356 Соколів (проводить начальник побр. Вороневич). До вправ приграє сокільська орхестра з Заставча. Між музиками сліпий інвалід. Грають дуже добре, хоч зі слуху. Під достріл музики виконують Соколи вправи відважно і з розмахом. Перевиті вправами, вивчили їх добре. Кожну вправу нагороджує публика бурею оплесків. Відходять Соколи. На площу виступає 258 Сокілок до вправ вільноруч. Сплинає їх на хвилю нагальний дощ. Не вражуються тим і по хвилі виступають вдруге. Стрійні мальовничі чети в пишних народніх строях. Видці захоплюються. Сокілки виконують свої вправи з великою красою рухів і мусять їх на бажання повторювати вдруге. Чвіркові вежі виконав дуже добре „Сокіл" Голгоче. Відтак пожарний стяг цьогож товариства перевів показ пожарних вправ з пожарними приладами.

Сонце клониться до заходу. Соколи збираються до відходу домів, у далекі сторони. Прощає їх відпоручник „Сокола-Батька" і голова „Сокола" в Підгайцях, вгрівають до дальшої витревалої праці.

В цім памятнім дні Сокільство Підгаєччини дало доказ своєї живучости й сили. Молоде ще воно тілом, молоде й духом, але духом живим, бадьорим. Це Свято — то день обнови духового життя в повіті; воно на довго остане в памяти всіх. Глибоко врізалися в душу слова побр. Миськова, молодого сільського Сокола з Гайворонки: „Сокільство — це нові, карні ряди, що рвуться до праці, що мусять жити і бути свобідними, як соколи в небесних просторах. Це не та сільська молодь, що розпивалася і розбивалася по коршмах. Це молодь, яка йде шляхами віднови життя — йде назустріч сонцю золотому".

На Свято прибули представники „Сокола-Батька" побр. Любомир Огоновський, що зібрав на Святі на викупно Українського Городу 156 зол., Володимир Гафткович і Омелян Дражньовський.

Останні вісти.

ШТРЕЗЕМАН У МАСАРИКА.

З Берліна подають, що підчас відвідин Масарика Штреземаном перший висловив побажання, щоб між Бенешом і Штреземаном відбулося обговорення справ Середньої Европи а також відносин Німеччини до Чехословаччини. Та конференція могла би відбутися правдоподібно ще цього тижня, бо Бенеш в найближчих днях має прибути до Карльсбаду.

ПРОМОВА КОРОШЕЦЯ В СКУПШТИНІ.

Газети подають з Білгороду, що новий премієр Корошец заявив на зборах скупштини, що югославянський уряд є свідомий зобовязань взятих на себе Югославією наслідком вступлення до Ліги Націй і є рішучо готовий продовжувати дотеперішню політику. Уряд стремить до нав'язання добрих і приязних відносин з кожною державою і підтримування кожну акцію направлену на підтримання миру.

СЕПАРАТИСТИЧНІ ПОСТАНОВИ ХОРВАТІВ.

Білгородські газети доносять, що щоденник „Време" виступив зі статтею, що обговорює останні збори в Білгороді і Загребі. Газета подає, що намічено тепер дві лінії дальшого розвитку держави. Одну намітив парлямент, який стремить до консолідації держави, другу висунула селянсько-демократична коаліція, що зібралася одночасно в Загребі. Селянсько-демократична коаліція стала на дорогу цілковитої опозиції у відношенні до Білгороду. Є то лінія децентралізації державного устрою і ревізії конституції. Таким чином від дня цих зборів має розпочатися нова боротьба між Загребом і Білгородом.

ЯПОНСЬКА НОТА ДО НАНКІНСЬКОГО УРЯДУ.

Японський уряд вислав ноту до нанкінського уряду, в якій висловлює бажання Японії поновити зірвані свого часу переговори в справі ревізії торговельних договорів. Одначе переговори можуть відбутися тільки під умовою зміни становища Нанкіна, що обстоює право односторонього виповідання нерівноправних договорів.

ДО КАБІНЕТНОЇ КРІЗИ В АНГЛІЇ НЕ ДІЙДЕ.

Газети подають з Льондону, що ріжниці поглядів в кабінеті, що виникли внаслідок впровадження охоронного цла, тепер цілком зліквідовані. З огляду на те до крізи кабінету не дійде.

ТАЙФУН В ОКОЛИЦЯХ ТОКІО.

В околицях Токіо пронісся страшний тайфун, який викликав величезні знищення, вириваючи з корінням дерева, валячи будинки, зриваючи мости і т. п. Завалилося навіть кілька тунелів. Тайфунові товаришила велика злива. Нижче положені околиці Токіо стоять під водою

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·50—8·88·00 канадійський долар 8·81·50—8·82·00 чеська корона 0·26·50—0·26·70, австрійський шілінг 1·25·50 1·25·80, румунська лея 0·05·25 0·05·50, французький франк 0·34·30 0·35·00, швайцарський франк 1·71·25—1·72·50, фунт штерлінгів 43·40·00 43·60·00, радянський червінець 25·50 26·60.

Золото: 20 корон 36·50·00—36·75·00 20 франків 34·50·00—34·80·00, 20 німецьких марок 42·40·00—42·70·00, 10 російських рублів 47·00·00—47·50·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·68·00, 5 австрійських корон 3·46·00—3·52·00, австрійський фльорен 1·74·00—1·75·00, російський рубель 2·28·00 2·95·00 копійки за рубель 1·43·00 1·48·00

Збіжа.

Пшениця двірська 47·50—48·50, пшениця селянська 47·50—48·50, жито галицьке 32·25—37·75, ячмінь галицький броварняний 43·50—45·50, ячмінь на млино 37·25—38·25, ячмінь пастівний 35·25—36·25, овес галицький 44·00—44·50, кукурудза румунська 44·00—44·50, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 65·50—70·00, фасоля колірова 48·00—50·00, фасоля краса 60·00—65·00, горох пів-Вікторія 63·00—68·00, горох пільний 52·00—57·00, бобик 40·00—41·00, мішанка пастівна в зерні 00·00, вика 32·00—35·00, сіно солодке краєве пресоване 14·00—15·00, солома пресована 5·00—5·25, гречка 40·50—43·00, льон 71·25—73·25, лубін синій 21·50—22·50, ріпак озимий 66·50—68·50, мука пшенична 40 прц. 86·00—87·00, мука пшенична 50 прц. 77·00—78·00, мука житна 65 прц. 65·00—66·00, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 25·25—25·75, отруби пшеничні 23·50—24·00, крупи гречані 80·00—82·00 пшоно 80·00—82·00, крупи ячмінні 62·00—64·00, пенцак 63·00—65·00, просо краєве 45·00—47·00, макухи льняні 49·00—50·00, конюшина краєва 220·00—250·00, мак синій 115·00—125·00, мак сивий 92·00—102·00. Мішки ютові виробу Страдом Варта 1·55—1·60, мішки уживані добрі 1·25—1·30.

По широкому світі.

Іменований новий англійський амбасадор у Парижі, Тірель. Тірель є одним з найбільших прихильників англійсько-французького порозуміння.

ВУЦВК рішив замкнути нових 34 церков на Вел. Україні.

З днем 1. серпня ц. р. входить в життя польсько-чеський торговельний договір у повному своєму обемі.

В президії поліції в Софії вибухла бомба.

Президент Мосціцький виїхав до Спали по двохтижневому побуті в Познані.

Благовіщенсько, загрожене [illegible] Амуру, евакуоване.

НОВИНКИ

— **Нашим духовним кругам до відома.** Дістаємо таке письмо: В підгаєцькім повіті є місточко Завалів над Золотою Липою, а близько нього висока гора, що зветься Камяна Гора. Давно був тут латинський монастир, а тепер злучені на спілку з польським ксьондзом з Завалова задумали вибудувати легким коштом костел. І придумали от яку штуку: відставили хлопця, що услугує в костелі (на імя йому Владзьо), якому нібито появилася Мати Божа. Наші селяни з близьких і далеких сіл гонами туди ходять і складають грошеві датки в каплиці, що на горі. На місці мнимого обявлення поставили хрест і тут діються нібито ріжні чуда: хорі виздоровлюють, грішники (а головно тих, що в чуда не вірять) стрічають кари. Ніхто не може людей переконати, що це неправда. Мабуть платні агенти розголошують щораз то нові вістки про чудесні виздоровлення та про інші чуда. Розуміється, що найбільше там ходить наших українських селян, а ще більше жінок. Можеб цею справою занялася яка компетентна наша духовна особа, яка ствердилаб на місці, як річ мається і старалася в порозумінні з нашим духовенством поробити кроки, щоб наших людей стримати від легкодушного марнування гроша й часу, до того на чужу нам ціль. Це, що пишу, пишу на підставі оповідань селян, що туди ходили. Селяни оповідають, що там більше людей, як на відпусті в Зарваниці... — **Є. С.**

— **Коронація образу Матери Божої в Олеську.** В ч. 165. з дня 27. м. м. час. „Діло" в новинках з нагоди коронування чудотворної ікони М. Б. в Самборі кажеться, що „буде це, здається, перше свято коронування образу Богородиці в гр.-кат. церкві". Отсим справляю це твердження, бо в Олеську, пов. золочівського ще в р. 1901 дня 8. (21) вересня відбулася Впрс. митр. Андреєм Шептицьким коронація ікони Матери Божої короною, яку посвятив тодішній папа. Лев XIII. Цю ікону малював у Римі артист маляр Кароселлі, а посвятив її тойже папа. Копію цеї прегарної ікони помістив був о. Лев Джулинський у своїм ілюстрованім виданню „Життя Святих" на стор. 140 (день 24. марта). Великі відпусти, на які сходяться до Олеська тисячі прочан з найдальших сторін, відбуваються в днях Рождества Матери Божої як у дні коронації, Успения Пр. Богородиці, а головно в дні Рождества св. І. Хрестителя. Прегарну церкву в Олеську вибудували по плянам пок. архітекти Вас. Нагірного, розмалював в останніх двох роках дуже естетично, в милім, піднеслім, успокоюючім тоні, орнаментиками й образами в дусі українського народу, перебуваючий на еміграції наш придніпрянський земляк, артист-маляр Юрій Магалевський. — **о. Олександер Левицький,** декан і парох в Олеську.

— **Як це назвати?** Пишуть нам: Дня 1. 8. ц. р. приніс листоноша у Стебнику до парохіяльного уряду письмо з Ради Шкільної Повітової в Дрогобичі. Коли священик підписався на рецепісі по українськи, сказав листоноша: Прошен пудпісаць сен по польску! На запит чому, сказав: Так наказала пані почмістшині! Інячей бенден мєць непшиємносьці! — Чиж не цікаво? Навіть „почмістшині" в Стебнику видає вже мовні закони і за непослух теророзує! Адже відповідного закону міністерства дотепер дирекція почт у Львові не оголосила! — **Стебницький.**

— **З постійної хроніки.** Біля Львова напало двох бандитів на сільську дівчину Юстину Бухниківну, що йшла лісом. Ограбивши її з 15 золотих і знасилувавши її втікли. Одного із них арештувала поліція ще того самого дня. — Поліція арештувала двох підльвівських бандитів за грабунковий напад.

— **Львівська хроніка.** Горіла пивниця при вул. Краківській ч. 3. Вогонь спричинила свічка. — Анна Гук, служниця в реставрації Флісерової при вул. Ягайлонській, кинулася з 2-го поверха. Важко потовклася і бореться зі смертю в шпиталі. — В шинку Говзя при вул. Сикстуській поранилася ножиком в груди якась знеохочена до життя жінка. — Застрілився співробітник редакції „Дзєнніка Львовского", мабуть з нещасної любови.

— **Знав, де йти пожалуватися.** Калмен Осквер, жид з Ляльпуто, поїхав мин. тижня до Варшави, щоб пожалуватися перед президентом республики на свою невірну жінку Вайлю. Коли замкова сторожа завернула його від воріт, пішов до місцевого рабінату. Але коли й там зустрінувся з відмовою, зробив невольну авантуру і повибивав рабінові усі вікна.

— **Перестали виходити** два польські щоденники: „Нова Реформа" і „Варшавянка". „Нова Реформа" заповідає, що по зреорганізуванні видавництва буде появлятися далі.

— **Нобіле в Римі.** Генералові Нобіле, який прибув з товаришами до Риму, уладили величаву овацію. Серед криків і оплесків несли його на руках від двірця аж до середмістя.

— **Катастрофи й нещастя.** В Берліні горів один з домів при Потсдамській вулиці. Є жертви в людях і великі шкоди.— [illegible] Біля норвезького побережа завернула [illegible] моторова лодка [illegible] спричинено [illegible] дівчатами. З десятьох людей, що [illegible] човником [illegible] потонули. — При будові залізничого шляху Фельдбах-Гляйхенберг в Австрії мала місце катастрофа. Є 8 убитих і 4-ох ранених. — Біля Сальцбургу горять від суботи мин. тижня ліси. Ратункова акція, яка потягнула вже за собою життя двох членів пожарної сторожі, покищо безуспішна. — Біля австр. міста Вельден мала місце автомобілева катастрофа; 1 убитий, 8 ранених. — Пожежа лісів у Татрах зльокалізована. — Еспанський летун Магіз упав разом з апаратом до моря. Летун убитий, апарат розбився на дрібні кусники. — В Лізбоні вударився поїзд із трамваєм. Убиті 2 дівчинки. — У Франції прийшло до зудару поїздів, в яких один віз транспорт війська. — Над Філіпінами шалів тайфун, який порозив великі шкоди, головно на острові Панай. Деякі міста знищені. Між іншими місто Йобарас, де потонуло 12 тисяч мешканців. — На львівському аеродромі впав підчас вправ зі значної висоти літак. Апарат розбитий, важко ранений летун Барановський, легко — другий летун Фурман. — У Баварії нова залізнича катастрофа. 13 убитих, 30 ранених.

— **Ріжні вістки.** Берлінські автомобілісти протестують проти асфальтування вулиць тому, що липка маса, яка витворюється на асфальті із оливи, що витікає із тягарових авт та пороху, робить небезпечною для автомобілевого руху. — У фабриках міди в Міттербергу, Австрія, скінчився страйк робітників, який тревав 8 тижнів. — В італійському гидроплані, який вертав із аеронавтичної виставки в Парижі, знайдено пекольну машину. Підложили її правдоподібно італійські анархісти. — Два еспанські летуни зачали свій лет довкруги світа. Лет треватиме 30 днів. — З центральної тюрми в Тексасі втекло 8-ох бандитів, засуджених на довголітню вязницю. Поліція негайно зорганізувала погоню. Двох бандитів вбили, одного ранили. Всі інші поховалися в лісах. Зарядковано обляву. — В Кельні почалося величаве свято німецьких руховиків при співучасти 200 тисяч делегатів. — Біля Будапешту виратував з води 14-літнього сина купця хлопець-сліпець. — Доньки Распутіна виступатиме на европейських сценах як танечниця. — В Льондоні зникли майже зовсім чистильники обуви. Ще в 1920 році було їх два тисячі. Тепер всього двацять. — На радянсько-польському пограничі позбулися самовбивством два дезертири з польської армії. — Бели Кун прибув до Москви. — Відомий польський публіцист А. Новачинський атакує в „Газеті Варшавській" департамент летунства у звязи з „летом" Кубалі й Ідзіковського і трагічним вислідом лету: Варшава-Багдад.

— **Діточа трагедія.** В Найкельн, у Німеччині, підчас забави над берегом каналу впав 5-літній хлопчик у воду і почав топитися. На поміч кинувся 6-літній брат. Був би і цей утопився, колиб не поспішила на поміч 12-літня дівчинка, що саме в той час була біля місця нещастя. Кинувшись без надуми у воду, врятувала старшого із братів. Молодший таки втопився. Прізвища геройської дівчинки газети не подають.

— **Археольогічні розкопи** в Альбанії, ведені італійською науковою експедицією на днях покінчилися. Між розкопами передісторичного значіння, мають бути монументальні ворота, високі на 5 метрів. Ворота, які походять з V. віку пер. Хр. заховалися в дуже доброму стані. Знайдено богато мраморних статуй і дорогоцінних мозаїк. Експедиція здасть звіт з розкопок італійському міністерству освіти.

— **Загадочне убивство.** Детективи зі славного льондонського Скотланд-Ярду займаються горячково розяснюванням таємничого убивства, що його виконали невідомі убийники на особі одної китайської міліонерки в лісі біля Льондону. На бандитське підложе убивства вказує та обставина, що вбиту ограбили з дорогоцінностей. Аналогічним убивством займалася недавно французька поліція.

— **Трагедії.** В Берліні вбив 28-літній барон Арвім у приступі [illegible] свою приятельку, 54-літню баронесу Люізу [illegible], яка фліртувала з 28-літнім моряком. — На днях покінчив самовбивством один з найбільших [illegible] [illegible] граф Вігіано, кинувшись із [illegible] торі для [illegible] [illegible] під Штрасбургу.

— **Пішком з Парижа до Штрасбургу.** На шляху Париж-Штрасбург [illegible] ся змагання у [illegible] ходу. Взяло [illegible] двадцять [illegible] французьких [illegible]

спортових свят. Порід у цьогорічних змаганнях ведуть: коваль Романс, який іде зі скорістю 9 кільометрів на годину. Реаль, який є по професії фризієром і третій з черги Годаль. В Нансі на 349 ому кільометрі оулинився Романс перший раз на те, щоб по 29-ох хвилинах відпочинку піти дальше.

— 780.000 долярів за плягіят. В Ню Йорку покінчився літературний процес, що тревав повних 16 років. Драматурга Тюлле засудили на 780.000 долярів відшкодування за крадіж сюжету до одної з його пес п. н. „Райська птиця“, що довгі роки тішилася повним успіхом на американських сценах і принесла нечесному авторові великі доходи.

— Волося і довговічність. Центральне статистичне бюро в Італії перевело статистику матузалемів. Зі статистики виходить, що з 51 столітніх жінок в Італії майже всі є брюнетками. В звязи з тим припадують учені, що північний, ясноволосий тип людей жиє звичайно коротше, як полудневий, темноволосий.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі Івана Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10, І. пов. на щадничу книжечку ч. 79 10.

Театри.

Міський великий театр.

4-го г. 7·30 веч. „Веселі куми з Віндсору“ опера.

5-го г. 7·30 веч. „Галька“.

Міський „Театр Новин“.

Зачинений.

КІНА.

„Аполльо“: „Сповідь“ і „Пісня молодих вислів“.
„Байка“: „Прокажена“.
„Лев“: „Небезпечна дівчина“.
„Палас“: „Дім примар“.
„Фатаморгана“: „Любовники“.

Дописи.

САМБІРЩИНА І СТАРОСАМБІРЩИНА. (Справоздання із віч о. сен. Татомира й посла Тершаковця). Дня 18/7 н. р. відбулося віче в Хирові, на якім о. сен. Ю. Татомир обговорив усі найпекучіші справи політичні й економічні, звертаючи в першій мірі увагу на „Сільського Господаря“ й організацію селян. Дня 22/7 н. р. скликано віче в Кульчичах Шляхоцьких, пов. Самбір, на якім о. сен. Татомир реферував широко про політичне положення. — Дня 29/7 н. р. відбулося окружне віче в Стрілках, пов. Старий Самбір, у якім взяли численну участь люди із сіл Лопушанки Хоминої, і Бусовиськ. Віче отворив місцевий парох о. Кор. Кузик. По виборі президії реферували о. сен. Ю. Татомир про справи економічні. — Того самого дня відбулося друге окружне віче в Мшанці, на яке численно зійшлися люди з Павівки і Плоского. На вічу промовляв о. сен. Татомир, на привитання якого виїхала бандерія на конях аж до Стрілок. — Відтак ще цього самого дня відбулося віче в Головецьку Горішнім. Віче отворив о. парох Калинич, реферував о. сен. Татомир. У вічу взяли участь люди з Гронової і Виньова. — На всіх тих вічах обговорювали присутні ріжні біжучі політичні й економічні справи й одноцушно одобрили тактику Українського Клюбу Соймового і Сенатського та ухвалили для них признання.

Серед книжок.

МОЯ СПОВІДЬ (зі споминів інтелігента селянського походження) написав І. Билина. Тернопіль, 1928. Накладом Книгарні „Будучність“ у Тернополі. Ст. 64, 8°.

По рецензії треба в нас мати щастя. Не мусить бути книжка добра, щоби про неї заговорили. Просто одного дня хтось напише замітку, другому ця замітка не подобається і напише відповідь, або, коли подобається, то також напише, бо другі пишуть. Зате може бути зовсім добра річ, а бодай цікава і небуденна, про яку цілими роками не появиться навіть згадка.

До цього роду книжок належить і „Моя сповідь“ І. Билина. Цікава своєю темою, повинна була визвати прилюдну виміну гадок, як уже не над собою, то з приводу її появи. Адже в підзаголовку має „Моя сповідь“ пояснення: „Зі споминів інтелігента селянського походження“!

Беручи книжку І. Билина до рук не можна позбутися певного роду недовіря до автора. Чи не наплів він у ній цілу гору теревень!? Це враження переходить у певність, коли прочитати на вириваки кілька місць „Моеї сповіди“. Виглядає, що книжка просто нічого не варта і є витвором наївних міркувань провінціонального графомана. Але прочитавши її, це враження розвівається.

Книжка справді цікава і варта уваги. Автор відважно і без церемонії порушує питання, про які звикли в нас не тільки не говорити, але й не думати. Доля сільського хлопчини, який відірваний від свого середовища переходить у друге — незнане йому і незрозуміле — середовище міської інтелігенції, його надії й розчарування — ось тема „Моеї сповіди“. Автор переводить свойого героя (себто самого себе) через мале містечко з виділовою школою, через місто з гімназією, врешті через Львів і університет. Усюди стрічає його — селянського сина тільки завід і болючі досвіди.

„Моя Сповідь“ це автобіографія. Вона безсумнівно правдива і щира і в тім саме лежить вартість книжки. Чи можна її вважати „сповіддю“ всіх інтелігентів селянського походження?! Напевно ні! Не ходить про переживання, випадки і т. п., але про думки, заключення і висновки. Думок автора певно неодин селянський син не прийме за свої, а заключень і висновків загалом дуже мало. Автор просто не хоче чи не старається їх робити, а оставляє це читачеві.

Поминувши ці недостачі, книжка цікава, бо правдива і живо написана. Її не тільки варта прочитати, але й треба призадуматися над нею.

Р. Купчинський.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Емілія з Ничаїв Кумановська упокоїлася 18/VI. в Чернівцях. Роджена 1850 р. в Залісю, пов. Бережани, була донькою пароха в Залісю і сестрою колишнього директора „Нар. Торговлі“ у Львові, Аполона Ничая. Покінчивши науки у Львові, Покійниця стала учителькою при виділовій школі ім. Ядвиги в Станиславові, де служила 30 літ від 1873 до 1903 р. В тім часі брала діяльну участь у всіх тодішніх українських товариствах будьто як їх член, будьто як голова українських жіночих товариств. Як діяльний член української громади стикалася Покійна з визначними українцями тодішніх часів. В її домі сходилися вони нераз на наради, між ін. й Іван Франко. В році 1903 родина Кумановських переселася до Черновець на Буковину. І тут Покійна брала чинну участь в українських товариствах, а в році 1906 за почином Т-ва „Руська Бесіда“ і на підставі виготовлених видідом „Руської Бесіди“ статутів заложила разом з Константиною Малицькою Т-во „Жіноча Громада на Буковині“, що є її найбільшою заслугою. В тім товаристві була вона довгі роки головою. Визначалася як голова того товариства прегарними промовами. Покійна промовляла на концертах Шевченка, витала композитора Миколу Лисенка, єпископа Хомишина й інші особи. Вона жила в тісній приязні з Ольгою Кобилянською. Високий вік Покійної змусив її в останніх роках відтягнутися від уської праці на народній ниві, одначе до кінця свого життя тішилася розвоєм „свого“ товариства: „Жіночої Громади“ на Буковині. — Вічна Їй память!

ОПОВІСТКИ.

Новий Український Театр під дир. Панаса Карабіневича.

Велдіж:
4.VIII. Гейша.
5.VIII. Маруся Богуславка.

Долина:
6.VIII. Казка Старого Млина.
7.VIII. Маруся Богуславка.

Брошнів: 8.VIII. Маруся Богуславка.

Рожнітів: 9.VIII. Маруся Богуславка.

Перегінсько:
10.VIII. Гейша.
11.VIII. Вихрест.
12.VIII. Маруся Богуславка.

Бурса ім. Ів. Франка при коедукаційній гімназії в Яворові прийме 100 хлопців на 1928/29 шкільний рік. Платня І. бурси 50 зол. місячно, ІІ — 35 зол. (або довіз харчами). Організується теж окремий інститут для дівчат. Зголошуватися до дня 20/8 1928 р. Яворів дня 7. липня 1928 р. — За Виділ Бурси ім. Франка. 49 3—5

Український Високий Педагогічний Інститут у Празі. Ректорат Українського Високого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова у Празі оголошує з дозволу м-тва шкільн. та народн. освіти Чеськословацької Республики (з дня 5. липня н. р. ч. 80406/28-у) прийом нових студентів на І. курс Інституту на акад. рік 1928/29. Інститут є високою школою з 4-літнім курсом навчання і складається з 3-х відділів (факультетів): 1) істор.-літературного з підвідділами історії і суспільних наук та літератури й мистецтва, 2) математ.-природничого з підвідділами математики й фізики та природничих наук і 3) музично-педагогічного. Приймаються до Інституту дійсними студентами особи (чоловіки й жінки) з закінченою середньою освітою (гімназія, реальна школа, учительський інститут, духовна семинарія, (5 кл.), середня комерційна школа і т. ін.). Навчання в Інституті цілком безплатне. Стипендій від м-ва для студ. І. курсу (як і в попередньому році) не буде. Прохання з документами, короткими життєписами і з фотографіями подаються на імя ректора Інституту Skolska ul. c. 8. IV, Ukrajinsky Pedagogicky Ustav M. Drahomanova v Praze). Особи, що закінчують Інститут, дістають диплом і титул педагога шкіл середніх; особи, що по скінченні Інституту залишаються при Інституті докторантами, дістають по скінченні докторських іспитів титул доктора відповідних, за відділом, наук Інституту (істор.-літературних, математ.-природничих і ін.) Візи на вїзд до Ч. С. Р. для студій в Інституті уділює: для Галичини консуль Ч. С. Р. у Львові, для Волині — консуль Ч. С. Р. у Варшаві. Для емігрантів візи уділює посольство Ч. С. Р. у Варшаві. Для отримання візи необхідна посвідка Інституту про принятя в студенти Інституту. — Ректор Інституту Проф. Д-р В. Сімович.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.